

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosisovittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Ruokavirasto ei omalla hallinnonalallaan tunnista sellaisia laajoja asiaryhmiä, joissa hallintosisovittelulla voisi olla tarvetta ja käyttöalaa. Lähinnä hallintosisovittelu voisi tulla kyseeseen virkamiesoikeudellisissa hallintoprosesseissa.

2, Mihin asiaryhmään hallintosisovittelu ei ehdottomasti sovellu?

Ruokavirasto katsoo, ettei hallintosisovittelu sovellu eläinten merkintään ja rekisteröintiin, eläintautien torjuntaan eikä eläinsuojeluasioihin, sillä kyseisiin asiaryhmiin soveltuu useita muistiossa kuvattuja sovittelun esteitä. Näistä keskeisimpiä on taustalla oleva EU-lainsäädäntö, joka ei anna harkinnanvaraa, sekä taustalla olevat julkiset intressit, joista ei voi neuvotella.

Myöskään rekisteröintimaksuihin ja useimpiin muihin maksullisiin suoritteisiin hallintosisovittelu ei sovellu, sillä valtion maksuperustelaki ja viraston maksuasetus eivät anna mahdollisuutta joustaa suoritteiden maksullisuudesta tai jättää saatavaa perimättä, paitsi jos saatava on määrällisesti pieni.

Viljelijätukien myöntäminen sekä maaseudun kehittämistukien ja viljelijätukien takaisinperintä muodostavat myös asiaryhmät, joihin hallintosisovittelu ei Ruokaviraston näkemyksen mukaan sovellu, sillä tukia koskeva EU-lainsäädäntö ei anna sellaista harkinnanvaraa, jotta sovittelu olisi mahdollista. Lisäksi kansallisesti rahoitettujen tukien takaisinperintäpäätöksissä voidaan soveltaa jo kohtuullistamissäännöksiä, joissa voidaan huomioida yksittäistapausten olosuhteita. Tukien erilaisista rahoituslähteistä huolimatta ei tulisi luoda rinnakkaisia menettelyjä, joissa osassa sovittelu on mahdollista ja osassa ei.

Ruokavirasto ei näe hallintosisovittelua mahdolliseksi myöskään EU:n yhteisen kalastuspolitiikkaa koskevien säännösten rikkomisesta annettavien hallinnollisten sanktioiden kohdalla (rikkomus- ja

seuraamusmaksut, pistepäätökset), sillä sanktiot perustuvat EU-lainsäädäntöön. Lisäksi on hyvä huomata, että takaisinperinnöissä ja hallinnollisissa sanktioissa taloudellinen intressi on suuressa osassa tapauksia vähäinen (muutama sata euroa).

3. Tulisiko hallintoasioiden sovittelua kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

Kuten työryhmän muistiossakin todettiin, sovittelun tai sitä vastaavan menettelyn luonteva paikka olisi nimenomaan oikaisuvaatimusvaiheessa ennen asian etenemistä hallinto-oikeuteen. Kuten muistiossa on todettu, tämä antaisi mahdollisuuden keskittyä sovittelussa faktoja koskevien erimielisyyksien rooliin ja pyrkiä rajaamaan mahdollisesti jäljelle jäävä erimielisyys selkeästi oikeudellisiin kysymyksiin. Kaikissa asiaryhmissä sovittelu ei kuitenkaan tulisi kyseeseen edes oikaisuvaatimusvaiheen yhteydessä.

4. Jos sovittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen sovittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

-

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

Ruokavirasto ei katso aiheelliseksi lisätä hallintoprosessilakiin ainakaan yleistä tavoitetta tai velvollisuutta, koska sovinnon edistäminen ei sovi kaikkiin asiatyyppeihin.

6. Muuta huomioitavaa?

Muistion sivulla 7 on viitattu tutkimukseen, jonka mukaan epämuodollisempi menettely, johon osapuolet itse saavat osallistua, tuottaa enemmän koettua oikeudenmukaisuutta kuin muodollinen oikeudenkäynti, jossa lakimiehet ovat pääosassa. Ruokavirasto nostaa esiin, että sen hallinnonalaan kuuluvissa hallintoriita-asioissa (oikaisuvaatimusmenettely ja hallinto-oikeuskäsittely) on suhteellisen harvinaista käyttää oikeudellista avustajaa oikaisuvaatimuksen tai valituksen laatimisessa tai asian myöhemmissä vaiheissa oikaisuvaatimuksen tai valituksen käsittelyssä. Pääosin asiat ovat laadultaan sellaisia, että valittajat pystyvät laatimaan tarvittavat kirjelmät itse, kuten vastaavasti asiassa kuultava asian ratkaissut viranomainen asioi ilman juridista apua. Valitusten käsittelyssä myöskään ei pääsääntöisesti järjestetä suullista käsittelyä, vaan käsittely on yleensä täysin kirjallisen menettelyn varassa. Nämä seikat huomioon ottaen osapuoli pääsee jo itse osallistumaan käsittelyyn eivätkä asiat ole sellaisia, joissa lakimiehet olisivat pääosassa.

Oikarinen Antti-Jussi
Ruokavirasto

Saukko Tiina
Ruokavirasto